

Međunarodno tržište drveta u 1990. i izgledi za 1991. godinu

INTERNATIONAL TIMBER MARKET IN 1990 AND PROSPECTS IN 1991

Prof. dr. Dušan Oreščanin
Beograd

Stručni rad

Prispjelo: 26. prosinca 1990.
Prihvaćeno: 20. siječnja 1990.

UDK 630*7

Sažetak

Tržišna ekonomija zemalja Zapadne Evrope imala je 8 godina neprekidan rast. To se nastavilo i u 1990. godini, mada s izvesnim usporavanjem, koje je bilo izraženije u Severnoj Americi nego u Zapadnoj Evropi. Rast bruto društvenog proizvoda u Zapadnoj Evropi u 1990. godini iznosiće 3% prema 3,4% u 1989. godini, a u Severnoj Americi 2,5%. Kriza u Zalivu učinila je nesigurnim prognoze za 1991. godinu. U svakom slučaju stopa rasta će biti manja nego u 1990. godini. U zemljama Srednje i Istočne Evrope, koje prelaze na tržišnu privredu, stopa rasta će biti negativna za 5 do 6%.

Kao posledica ovih promena i događanja na svetskoj sceni signalni na tržištu drveta su prilično nejasni. Zbog toga se ne može dati sigurna ocena razvoja tržišta drveta sledećih meseci. Pored nesigurnosti koju izaziva kriza u Zalivu na tržištu drveta negativno deluju inflacija, rast kamatnih stopa i smanjenje stambene izgradnje. Austrija i Nemačka i dalje očekuju pozitivan rast. S druge strane Velika Britanija i zemlje koje prelaze na tržišnu ekonomiju očekuju teškoće.

Pored krizne situacije u Zalivu, na tržište drveta u 1991. godini će imati uticaj i ujedinjenje Nemačke i velike štete od vetrolova u 12 evropskih zemalja i štete od huricana u jugoistočnim delovima SAD-a.

Pored svih teškoća, ako izvoznici i uvoznici budu oprezniji i ne izazovu debalans u odnosu ponude i potražnje, tržište drveta i u 1991. godini će ostati stabilno.

Ključne riječi: ponuda i potražnja drvnih proizvoda — stope rasta — tržište piljenog drva — tržište ploča — tržište celuloznog drva

Summary

During the last 8 years the market economy in West European countries has been in a continuous growth. Such a tendency continued also in 1990 although with a slight decline, more emphasized in North America than in West Europe. The growth of gross national product in West Europe in 1990 will amount to 3% while in 1989 it was 3,4% and in North America 2,5%. The crisis in the Gulf contributed to uncertain forecasts for 1991. There is no doubt that the growth rate will be lower than in 1990. In Central and East-European countries which pass to market economy, the growth rate will be negative by 5—6%.

Due to such changes and taking into consideration the events on the world's stage, the signals on the wood market are rather confused. Thus, it is impossible to give definite estimates on development of wood market in the months to follow. Apart from the risks caused by the crisis in the Gulf, the wood market has been negatively influenced by inflation, interest rate increasement and reduction of residential construction. Austria and Germany still look forward to positive growth. However, Great Britain and the countries passing to the market economy expect to encounter difficulties.

The trends on the wood market in 1991 will be also influenced by uniting of Germany, by damages caused by storms in 12 European countries and by damages caused by hurricane in south-eastern parts of the USA.

In addition to these problems and on condition that the exporters and importers would be circumspective and would not cause imbalance within the ration — supply and demand —, the wood market in 1991 will remain stable.

Key words: supply and demand in wood products — growth rate — sawn timber market — boards market — wood-pulp market.

(V. K.)

1. OPŠTA EKONOMSKA SITUACIJA

U zemljama tržišne ekonomije nastavljen je rast koji neprekidno traje 8 godina. Doduše, došlo je do izvesnog usporavanja, osetnijeg u Severnoj Americi nego u Zapadnoj Evropi. Rast bruto društvenog proizvoda u Zapadnoj Evropi u 1990. godini iznosiće 3 odsto prema 3,4 odsto u 1989. godini a u Severnoj

Americi 2,5 odsto. Pre krize u Zalivu predviđalo se da će stopa rasta u zemljama Zapadne Evrope iznositi 3,1 odsto.

Prema revidiranoj prognozi Međunarodnog monetarnog fonda, stopa rasta će u industrijski razvijenim zemljama u 1990. godini iznositi 2,6 odsto a u 1991. godini 2,4 odsto. Najslabiji rast se očekuje u Kanadi, Velikoj Britaniji i SAD-a, a najbrži

u Nemačkoj i Japanu. U Nemačkoj rast bruto društvenog proizvoda će iznositi 3,25 odsto, u Japanu 3,25 odsto, a u zemljama EEZ-a u proseku 3 odsto. Naravno, ako se kriza u Zalivu oduži, prosečna stopa rasta će biti niža.

U najveće teškoće će zapasti zemlje Srednje i Istočne Evrope koje prelaze iz planske u tržišnu privredu. Pad nacionalnog dohotka u proseku će iznositi 6—8 odsto.

2. TRŽIŠTE DRVETA

Šumarstvo i drvna industrija imale su koristi od povoljne ekonomske situacije, mada su rast inflacije i kamatnih stopa u nekim zemljama imali negativan efekat u građevinarstvu, naročito stambenoj izgradnji, počevši od kraja 1989. godine.

Zemlje Srednje i Istočne Evrope zapale su u ogromne teškoće, što je izazvalo recesiju i osetan pad aktivnosti pa i u sektoru drveta.

Kriza u Zalivu, koja je izbila avgusta 1990. godine, izazvala je veliku nesigurnost u pogledu budućeg razvoja, naročito u pogledu cena nafte.

Signali na tržištu drveta su vrlo pomešani i ne mogu se izvući neki sigurni opšti zaključci u pogledu razvoja tržišta drveta sledećih meseci. Pored nesigurnosti koju stvara situacija u Zalivu, glavni faktori koji utiču na tržište drveta (ekonomski rast, inflacija, kamatna stopa, sektor građevinarstva) različiti su u raznim zemljama. Pozitivan razvoj nastavljen je, npr. u Nemačkoj i Austriji, a negativan u zemljama koje prelaze s planske na tržišnu privredu. Izgleda da je negativan trend promenom vlade u Velikoj Britaniji zaustavljen.

Zbog ovakve situacije treba biti krajnje oprezan kod ocene razvoja tržišta drveta sledeće godine.

Značajni uticaj na tržištu drveta će imati ujedinjenje Nemačke, obimni vetrolomi u zemljama Zapadne Evrope (oboreno 105 miliona m³ drveta) u proleće 1990. godine, štete od huricana u SAD-a krajem 1989. godine i namera da se veliki deo federalnih šuma poštedi od seča. Na tržište drveta će uticati i pad proizvodnje u industriji celuloze i papira. To bi smanjilo potrošnju pilanskih otpadaka, zbog čega neke pilane moraju da smanje proizvodnju.

2.1. Rezana građa četinarara

Potrošnja rezane građe četinarara u Evropi imala je kontinuiran rast od 1985. do 1989. godine, kada je dostigla 82,9 miliona m³ ili rekord svih vremena. Manja potrošnja se očekuje u 1990. i 1991. godini, odnosno 81,5 u 1990. i 80,6 miliona m³ u 1991. godini. Najveći potrošači u 1991. godini biće Nemačka (17,0 miliona m³) i Velika Britanija (9,1 miliona m³), Italija (4,7 miliona m³), Švedska (4,3 miliona m³) i Poljska (4,0 miliona m³).

Evropska proizvodnja u 1991. godini iznosiće 74,0 m³, što je za 0,4 miliona m³ manje od očekivane proizvodnje u 1990. godini.

U 1991. godini potrošnja u Severnoj Americi će iznositi 120,2 miliona m³ ili za 3,9 miliona m³ manje nego u 1990. godini, a proizvodnja 137,1 milion m³ ili za 0,3 m³ više nego u 1990. godini.

Najveći rast izvoza rezane građe četinarara očekuje Kanada koja u 1991. godini predviđa izvoz od 41 milion m³, ili za 1 milion m³ više nego u 1990. godini.

Jaka potražnja trupaca u jesen 1989. godine imala je značajan uticaj na razvoj cene rezane građe četinarara. Došlo je do njihovog sukcesivnog rasta u 1989. i 1990. godini.

Razvoj sovjetskih cena kod ponuda u Veliku Britaniju (funti za m³ C+F)

	Borovina		Jela/smrča	
	u/s	IV kl.	u/s	IV kl.
1988, januar	127	116	117	109
maj	177	116	117	109
1989, januar	180	129	121	112
maj	183	135	126	118
1990, januar	203	167	167	159
maj	204	170	168	160

Razvoj švedskih izvoznih cena (šv. kr. za m³, FAS)

	Borovina		Jela/smrča	
	u/s	V kl.	u/s	V kl.
1988, januar	1830	1335	1365	1115
oktobar	1870	1430	1365	1130
1989, januar	1895	1507	1390	1140
oktobar	1985	1650	1660	1455
1990, januar	2127	1747	1710	1470
april	2032	1780	1737	1503

Pred kraj 1990. godine švedske izvozne cene su bile u laganom padu, dobrim delom zbog toga što izvoznici, i pored smanjene proizvodnje, nisu bili zadovoljni prodajama. Npr. cene rezane građe jele/ /smrče kvaliteta u/s, iznosile su 1770 a V kl. 1380 šv. kr. za m³, FAS.

Pred kraj godine cene austrijske rezane građe kod izvoza u Italiju bile su sledeće u šilinzima za m³ fco granica:

	Prizmirana	Centimetarska
	građa	
O/III kl. 18 i 58 mm	4100	4000
O/III kl. 23 i 48 mm	3990	3900
III/IV kl. široka	2960	2800
III/V, široka	2700	2600
IV/V, široka	2550	2400

Kretanje uvoza i izvoza rezane građe četinarara ((hiljada m³))

	1989	1990	1991	1989	1990	1991
		Uvoz			Izvoz	
1. Evropa	20698	29061	27591	22151	21318	21360
Austrija	545	550	550	4262	4085	4180
Francuska	1820	1750	1700	420	300	350
Finska				4535	4700	4700
Nemačka	5478	5450	5350	1009	915	915
Italija	4587	4450	3900	20	30	30
Španija	2493	2245	2035	169	035	135
Švedska	200	100	100	7000	6700	7000
Velika Britanija	7514	7625	6950	194	160	160
2. SSSR				7692	6600	640
3. Severna Amerika	33228	30800	33300	48513	46000	48000

Značajan uticaj na tržištu ima i pad proizvodnje trupaca u SSSR-u. Pad u 1990. i 1991. godini iznosiće 5 miliona m³. Zbog toga je došlo i do pada izvoza realne građe.

Obimni vetrolomi u Zapadnoj Evropi u obimu od 105 miliona m³, od čega samo u Nemačkoj 67 miliona m³, uglavnom četinarima, nisu doveli do poremećaja na tržištu zahvaljujući velikoj potražnji rezane građe, povoljnim vremenskim uslovima za izvlačenje iz šuma, u obimnoj pomoći u radnoj snazi i opremi iz susjednih zemalja i uskoj saradnji posjednika šuma i drvne industrije. Zbog toga je evropska proizvodnja trupaca četinarima u 1980. godini porasla za 16,5 miliona m³, a u 1991. godini moraće biti smanjena za 27,3 miliona m³.

Postoji rizik da, zbog znatnih količina trupaca iz vetroloma u 1991. godini, ponuda rezane građe slabijeg kvaliteta bude veća od potražnje, naročito u Nemačkoj i susjednim zemljama. Istovremeno zbog nedostatka trupaca iz svežih seča može doći do nestašice i rasta cena rezane građe dobrog kvaliteta. Zalihe u zemljama izvoznicama mogu da porastu sa zadnjeg niskog nivoa jer će uvoznici, zbog rasta kamatnih stopa, nastojati da zalihe zadrže na što nižem nivou.

Ocena razvoja u 1991. godini vezana je s mnogim neizvesnostima vezanim za krizu u Zalivu, ujedinjenje Nemačke i prelazom zemalja Srednje i Istočne Evrope na tržišnu privredu. Sve to može smanjiti stopu rasta, ubrzati stopu inflacije i u nekim zemljama smanjiti interes za investiranje. Zbog toga će tržište drveta za 1991. godinu biti otvoreno kasnije nego prošlih godina.

Slabljenje cene iz kraja 1990. godine nastaviće se i u I. kvartalu 1991. godine, ali prvenstveno za građu slabijeg kvaliteta. U toku godine će doći do rasta cena rezane građe boljeg kvaliteta proizvedene iz trupaca iz svežih seča.

2.2. Građa lišćara

2.2.1. Rezana građa

Proizvodnja i potrošnja rezane građe lišćara u 1991. godini ostaće na nivou dostignutom u 1989. i 1990. godini. To znači da će evropska proizvodnja u 1991. godini iznositi 18,8 miliona m³, a potrošnja 21,5 miliona m³. Proizvodnja u Severnoj Americi će u 1991. godini iznositi 18,5 miliona m³ ili 13,4% više od ocenjene proizvodnje u 1990. godini. Potrošnja će porasti za svega 0,6% i u 1991. godini će iznositi 17,3 miliona m³. Potrošnja u Severnoj Americi je u 1990. godini bila za 4,4% manja nego u 1989. godini, manja je bila i proizvodnja za 3,8%. Uvoz i izvoz pokazuju tendencu pada.

Kretanje uvoza i izvoza vrsta iz umerene i tropske zone

	Uvoz			Izvoz		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991
1. Evropa	6758	6451	6442	2901	2879	2787
2. SSSR	106	100	75			
3. Severna Amerika	1439	1150	1100	2434	2250	2375

Manje od polovine uvoza otpada na vrste iz umerene zone.

Uvoz rezane građe lišćara u Evropu zadržava se na nivou dostignutom 1989. godine zbog pada uvoza vrsta iz tropske zone. Iz ekoloških razloga dolazi do pada potrošnje vrsta iz tropske zone. Uvoz vrsta iz umerene zone je stabilan.

Najveći uvoznici vrsta iz umerene zone su Italija, Španija, Nemačka, Velika Britanija i Belgija/Luksemburg. Dobar deo uvoza u Belgiju, Veliku Britaniju, Italiju i Francusku odnosi se na uvoz re-

Evropski uvoz vrsta iz umerene zone

	(hiljada m ³)		
	1989	1990	1991
Ukupno	3001	2986	3021
Od toga:			
1. Italija	901	800	800
2. Španija	417	450	520
3. Nemačka	340	460	450
4. Velika Britanija	292	285	275
5. Francuska	97	110	110
6. Belgija/Luks.	293	275	275
7. Austrija	101	101	105

Evropski izvoz vrsta iz umerene zone

	(1000 m ³)		
	1989	1990	1991
Ukupno	2618	2578	2485
Od toga:			
1. Jugoslavija	797	800	750
2. Francuska	675	602	620
3. Nemačka	336	332	332
4. Rumunija	224	133	100
5. Austrija	95	104	99
6. Mađarska	80	80	80

zane građe hrasta iz SAD-a. SAD izvozi u Evropu oko 500.000 m³ rezane građe hrasta.

U 1991. godini se očekuje blag rast uvoza u Španiju, a neznatan pad uvoza u Veliku Britaniju.

Vetrolomi nisu uticali na tržište rezane građe bukve zbog visoke potražnje. Bukova rezana građa sve više zamenjuje tropske vrste drveta u industriji nameštaja i iz ekoloških razloga i mode svetlog nameštaja.

Jugoslavija je i u 1990. godini bila treći svetski izvoznik rezane građe hrasta (iza SAD-a i Francuske) i prvi svetski izvoznik rezane građe bukve. Ona je ujedno i najveći evropski izvoznik rezane građe lišćara. Od ukupnog izvoza vrsta iz umerene zone na Jugoslaviju je 1989. godine otpadalo 30,6%.

Karakterističan je nagli pad izvoza rezane građe bukve iz Rumunije. Ona je za sada jedino ostala značajan jugoslavenski konkurent u Egiptu.

Još za vreme jesenjih licitacija trupaca u Francuskoj bilo je jasno da će cene rezane građe lišćara u 1990. godini imati tendencu rasta. To se naročito

odnosilo na bukvinu, npr. od aprila 1989. do aprila 1990. godine porasle su u Francuskoj cene rezane građe hrasta I kl. za 4,6%, rezane građe bukve I kl. za 12,5%, građe slabijeg kvaliteta u proseku za 10,7%. Istovremeno u Nemačkoj cene rezane građe hrasta porasle su za 2,2% a bukve za 12,9%.

U Nemačkoj cene rezane građe hrasta (kladarke), 4. deb. razreda/I kl., 1,5 godinu vazdušno sušene iznosile su pred godišnje odmore 1500—1600 DEM za m³ fco pilana, I/II kl. 1200—1250, II/III kl. 800 DEM. Ostale cene za m³, fco pilana, bile su sledeće

u DEM: bukova građa, parena, neokrajčene A kl. 650—750, neokrajčana, neparena A/B kl. 520—550, B kl. 460—470, C kl. 350—450, grab pareni 1500—1700, nepareni A kl. 700—750, B/C 450—500, C kl. 400—460, trešnja A kl. 1200—1600, A/B kl. 1000—1100, B kl. 650—750, B/C kl. 450—550, orah pareni A kl. 1500—2000, A/B kl. 1500—1600, B kl. 950—1200 B/C kl. 600—700, C kl. 500—550.

I pored propagande protiv upotrebe tropskih vrsta drveta, u toku cele godine cene su bile čvrste. To se odnosi i na drvo iz Jugoistočne Azije i Afrike. Npr. cene u Jugoistočnoj Aziji u septembru dostigle su visok nivo iz decembra 1989. godine. Tada su cene FOB luke u Sabahu iznosile za trupce merantia SHQ 135—140, HQ 125—130, STQ 100—105 dolara. Cena afričkih trupaca FOB Takoradi iznosile su DEM za m³: wawam 230, qpa/afzelia 410, abura 340, giarea 350, ayous 340, bongosi 200, koto 360, doussie 200.

U 1991. godini se očekuje visoka potražnja rezane građe bukve zbog mode svetlog nameštaja i zbog toga što bukovina u mnogim sektorima potrošnje zamenjuje tropske vrste drveta. Treba očekivati i rast cene građe bukve dobrog kvaliteta. Potrošnja rezane građe hrasta u industriji nameštaja je u padu, ali, zbog rasta proizvodnje i potrošnje nameštaja, potrošnja rezane građe hrasta neće se smanjiti. Cene građe dobrog kvaliteta će ostati stabilne, a slabog kvaliteta će imati tendencu padanja.

Pošto SAD-e očekuju dalji rast izvoza rezane građe hrasta za 100.000 m³ (ili ukupno 2 miliona m³ rezane građe liščara), treba očekivati pojačan pritisak izvoznika na evropskom tržištu. Zbog toga će cene rezane građe hrasta u Evropi u dobroj meri zavisiti od američkih cena i, naročito, kretanja kursa dolara.

U 1991. godini će porasti tražnje i cene rezane građe jasena i topole.

2.2.2. Trupci liščara

U 1991. godini se očekuje umeren pad potrošnje i proizvodnje trupaca. Proizvodnja u Evropi će pasti ispod 35 miliona m³. Uvoz vrsta iz tropske i umerene zone će se također smanjiti, prvih na 5,0 miliona m³, drugih na 3,0 miliona m³. Uvoz vrsta iz tropske zone će nešto pasti, a uvoz vrsta iz umerene zone nešto porasti.

Vetrolomi su dosta pogodili bukove šume, ali zbog visoke potražnje to se nije osetilo na tržištu.

U 1990. godini je bila dobra potražnja topole i ostalih svetlih vrsta. Taj trend će se nastaviti i u

1991. godini. U 1991. godini se očekuje i dobra potražnja hrastovih trupaca za furnir i rezanje dobrog kvaliteta. Za trupce slabijeg kvaliteta biće teže naći kupce.

Italija je najveći uvoznik trupaca vrsta iz umerene zone. Iza nje dolaze Španija i Nemačka. Italija će u 1991. godini uvesti 1.100.000, Španija 600.000 a Nemačka 420.000 m³. Najveći izvoznici trupaca vrsta iz umerene zone su Francuska, Jugoslavija i Švajcarska. Prvi će u 1991. godini izvesti 1.795.000 m³, druga 380, a treća 250.000 m³. Poslednjih godina Jugoslavija zauzima drugo mesto u Evropi.

Cene bukovih trupaca iz svežih seča i cene hrastovih trupaca za furnir će biti u blagom porastu.

2.3. Ploče na bazi drveta

Evropska potrošnja ploča na bazi drveta će u 1991. godini iznositi 40,6 miliona m³, što je nešto ispod ocenjene potrošnje za 1990. godinu. U tome će ploče iverice učestvovati sa 70%.

Potrošnja ploča iverica u Evropi će porasti za 0,70%, a u Severnoj Americi za 1,00% (u SAD uključene i MDF). Potrošnja šperploča u Evropi će pasti za 2,99%, u Severnoj Americi porasti za 6,00%, a ploča vlaknatica (uključivo tvrde ploče, izolacione i MDF) u Evropi će porasti za 5,10%, a u Severnoj Americi pasti za 3,90%.

U celini uzevši tržište ploča na bazi drveta u 1991. godini će ostati stabilno.

2.3.1. Ploče iverice

Najveći proizvođači ploča iverica će ostati Nemačka (8,3 miliona m³), zatim Italija (3,1 miliona m³), Francuska (2,5 miliona m³), Belgija (2,2 miliona m³), Austrija (1,7), Poljska (1,0 miliona m³), V. Britanija (1,6 miliona m³), Jugoslavija zauzima tek deseto mesto u Evropi.

Uvoz i izvoz iverica su relativno niski. Ukupan evropski uvoz u 1991. godini iznosiće 6,1 milion m³, što je za 1,30% manje od ocenjenog uvoza u 1990. godini. Najveći uvoznici i u 1991. godini ostaće Nemačka (1,6 miliona m³), Holandija (0,6 miliona m³), Italija i Švajcarska (po 0,350 miliona m³).

Evropski izvoz u 1991. godini iznosiće 6,3 miliona m³, ili 0,400% više nego u 1990. godini. Najveći izvoznici će biti Belgija/Luksemburg (1,5 miliona m³), Nemačka (1,1 miliona m³), Austrija (1,0 milion m³), Francuska i Portugal (po 0,5 miliona m³).

Prikaz proizvodnje i trgovine ploča iverica

	Proizvodnja			Uvoz (hiljada m ³)			Izvoz		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991	1989	1990	1991
1. Evropa	29321	29338	29740	6605	6212	6134	6196	6083	6327
2. SSSR	8200	82898	8298				363	350	250
3. Severna Amerika	12047	12100	12425	524	400	390	1978	1985	2200

Prikaz proizvodnje i trgovine šper i panelploča

	Proizvodnja			Uvoz (hiljada m ³)			Izvoz		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991	1989	1990	1991
1. Evropa	3476	3402	3482	4354	4340	4084	1659	1644	1675
2. SSSR	2298	2329	2324	28	25	17	419	408	400
3. Severna Amerika	21965	22700	23950	1925	1635	1715	1690	2000	2000

Proizvodnja ploča iverica u SAD u 1991. godini iznosiće 8,5 miliona m³, od čega jedna petina otpada na MDF ploče (oko 1,7 miliona m³).

Proizvođači ploča iverica u Evropi u 1990. godini su bili vrlo zadovoljni. Najveći deo fabrika je radio punim kapacitetom. Ni u toku leta nije bilo naročito pada potražnje. Cene su imale tendencu rasta s uobičajenim fluktuacijama u toku leta ili povremenog slabljenja potražnje.

Prosečne cene ploča E 1 od 19 mm u Nemačkoj kretale su se između 5 i 6,20 DEM za m² fco fabrika. Najveći deo proizvođača nije spuštao cene ispod 5,90 DEM. Cene ploča iz uvoza, ali slabijeg kvaliteta od domaćih ploča, iznosile su oko 4,50 DEM za m².

Cene ploča V 100 nisu mnogo fluktuirale i kretale su se između 6,80 i 7,3 DEM za m². Cene ploča od 16 mm su tri godine ostale nepromenjene i kretale su se između 5,30 i 5,50 DEM. Cene belih oplemenjenih ploča najčešće su iznosile 7,50 DEM za m² (ploče od 19 mm). Cene ploča od 19 mm sa perom i utorom iznosile su 6,50—7,20 DEM za m².

Očekuje se da će cene u 1991. godini, zbog blagog rasta evropske potrošnje, ostati stabilne.

2.3.2. Šperploče i panelploče

Potrošnja šperploča u Evropi će u 1991. godini biti za 2,9% manja nego u 1990. godini i iznosiće 5,9 miliona m³. Proizvodnja će biti veća za 2,4%. Najveći proizvođači i u 1991. godini će biti Finska (605.000 m³), Francuska (550.000 m³), Italija (450.000 m³), Nemačka (450.000 m³), Španija (145.000 m³), Portugal i Rumunija (po 140.000 m³), Jugoslavija (130.000 m³).

Uvoz u Evropu će biti za 5,9% manji nego u 1990. godini uglavnom zbog pada uvoza u Veliku Britaniju (za 200.000 m³) i Nemačku (za 75.000 m³). Najveći uvoznici u 1991. godini će biti (Velika Britanija 1.125.000 m³), Nemačka (692.000 m³) i Holandija (612.000 m³). Samo na Veliku Britaniju otpada 28%.

Zemlje Jugoistočne Azije su značajni snabdevači Evrope šperpločama, mada je uvoz iz ovoga regiona u laganom padu. Glavni snabdevač je Indonezija koja je 1990. godine proizvela oko 7,2 miliona m³ šperploča i panelploča. Evropa je u 1989. godini uvezla, 3,9 miliona m³.

Evropski izvoz u 1991. godini će biti u blagom porastu (za 1,9%). Na Finsku će otpasti nešto ispod jedne trećine evropskog izvoza. Pored Finske najveći izvoznici će biti: Francuska (220.000 m³), Italija (170.000 m³) i Belgija (150.000 m³).

Evropska potrošnja šperploča i panelploča u celini se nalazi u laganom padu.

Potrošnja u Severnoj Americi se nalazi u usponu. Ona će u 1991. godini porasti za 6,0% u odnosu na očekivanu potrošnju u 1990. godini (iznosiće 223,6 miliona m³). Očekuje se rast proizvodnje od 5,5%, odnosno treba da dosegne 24,0 miliona m³. Uvoz će porasti za 4,0%, a izvoz će se zadržati na nivou od 2 miliona m³, kao i u 1990. godini.

U toku 1990. godine cene su se menjale zavisno od kretanja kursa dolara. Finske cene su konstantno rasle. Rasle su i cene ploča u Jugoistočnoj Aziji. Cene u Severnoj Americi su rasle do početka leta,

a u toku leta je došlo do osetnog pada. U julu i avgustu najniže cene CDX ploča od 20,6 mm iznosile su 400—410 US \$ za 1000 board stopa. Razlog su bile pad stambene izgradnje, visoke kamate i visoke zalihe.

Francuzi su cene neprekidno povećavali u toku I. polugoda, ali u toku leta nisu mogli da ih prodaju, osim ploča za oplatu. U toku leta blago su pale cene ploča od okoumea. Tada su iznosile 5,50 DEM za m², ploče od 4 mm.

Cene ceiba ploča iznosile su 4,90 DEM. U toku IV. kvartala cene su dostigle raniji nivo. Upravo, cene su povišene za 3—5%. Zbog oskudice u IV. kvartalu, Italijani su povišili cene topolovih šperploča za 9%.

Proizvođači u Jugoistočnoj Aziji cene su povišavali i zbog visoke potražnje i zbog pada kursa dolara. Pred kraj 1990. godine one su iznosile: cene po KOMASI listi plus 25%. To je za britanske uvoznike u fultama bilo povišenje za 6—10% u odnosu na cene iz prvog polugoda.

Zbog očekivanog rasta potrošnje u Severnoj Americi i Japanu cene će u 1991. godini imati tendencu blagog rasta.

2.3.3. Ploče vlaknatice

U ploče vlaknatice su statistički uvrštene tvrde ploče, izolacione ploče i MDF.

U SAD MDF su statistički uvrštene u ploče iverice. U Kanadi su uvrštene u ploče vlaknatice.

Evropska potrošnja ploča vlaknatice ima tendenciju rasta, verovatno zbog rasta potrošnje MDF i tvrdih ploča. Potrošnja izolacionih ploča ima tendenciju pada.

Evropska potrošnja tvrdih ploča će porasti za 6,7% i iznosiće 3,2 miliona m³. Najveći rast potrošnje očekuje Poljska (25.000 m³). Podaci nisu sasvim tačni jer niz zemalja u tvrde ploče uvrštava i MDF.

Potrošnja u Severnoj Americi je relativno niska i nalazi se u blagom padu. U 1991. godini će iznositi nešto iznad 1,9 miliona m³. U 1991. godini će biti nešto manja (za 1,0%). Izvoz je, takođe, konstantan. U 1991. godini će porasti za 2,7%. Iznosiće 0,9 miliona m³. Najveći evropski uvoznici su Nemačka i Velika Britanija, a izvoznici Švedska i Nemačka.

Evropska potrošnja izolacionih ploča je relativno niska i nalazi se u konstantnom blagom padu. U 1991. godini iznosiće oko 0,9 miliona m³. Najveći potrošač je Poljska (oko 0,2 miliona m³). Ukupna evropska proizvodnja u 1991. godini će iznositi 0,8 miliona m³, od čega će jedna četvrtina otpadati na Poljsku. Uvoz i izvoz su relativno niski.

U 1991. godini evropski uvoz će iznositi 0,4, a izvoz oko 0,3 miliona m³. I uvoz i izvoz će biti za oko 1,0% niži nego u 1990. godini.

Najveći svetski potrošač izolacionih ploča su SAD, mada se potrošnja nalazi u konstantnom padu. Ukupna potrošnja u 1991. godini će iznositi 3,9 miliona m³, ili za 5,7% manje nego u 1990. godini.

Uvoz u SAD će iznositi svega 0,4 miliona m³, što je za 19% manje nego u 1990. godini. Izvoz će značajno porasti (za 131%), ali će iznositi u 1991. godini svega 0,2 miliona m³.

Prikaz proizvodnje i trgovine ploča vlaknatice

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991	1989	1990	1991
	(hiljada m ³)								
1. Evropa	4339	5438	4929	1903	1847	1789	1581	1582	1706
2. Severna Amerika	5627	5700	5695	1138	825	710	523	415	535

Prikaz proizvodnje i trgovine cel. drva

	Proizvodnja			Uvoz			Izvoz		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991	1989	1990	
				(hiljada m ³)					
1. Evropa	176467	176427	174740	33924	26032	25542	18387	17167	16683
2. SAD	227900	230000	234700	1800	1500	1600	8850	9200	9300

Tržište MDF je prilično nejasno, mada je očigledno da se proizvodnja i potrošnja nalaze u ekspanziji. Teško je doneti pouzdane podatke, jer niz zemalja, među njima i Francuska i Nemačka, statistički ne prate posebno MDF. Uvrstavaju ih u tvrde ploče.

Bez Austrije, Danske, Finske, Francuske i Nemačke evropska potrošnja MDF u 1991. godini će iznositi 970.000 m³, ili za samo 46.000 m³ više nego u 1991. godini. Kapaciteti će još porasti pa treba očekivati veću ponudu od potražnje. Bez Nemačke i Francuske proizvodnja u Evropi u 1990. godini je iznosila 960.000 m³, a u 1991. godini će iznositi 1.070.000 m³.

U 1989. godini u devet evropskih fabrika (uključene su i fabrike u Nemačkoj i Francuskoj) proizvedeno je 1,24 miliona m³ MDF. U 1990. godini proizvodnja je porasla.

Najveći proizvođači MDF u Evropi u 1991. godini će biti Španija (280.000 m³), Velika Britanija (210.000 m³), Portugal (200.000 m³), Irska (180.000) i Nemačka. Podataka o obimu proizvodnje u Nemačkoj nemamo ali verovatno neće biti manja od 150.000 m³.

U 1990. godini nije bilo problema s plasmanom jer su kapaciteti novih fabrika tek uhodavani.

Na tržištu je osetno porasla potražnja ploča debljine 2—8 mm. Zbog puštanja u pogon novih fabrika, u 1991. godini treba očekivati veću ponudu od potražnje i dalji pad cena. To i pored toga što će potrošnja imati laganu tendencu rasta.

Evropski uvoz i izvoz MDF se nalaze u laganom porastu. Bez podataka za zemlje koje smo naveli evropski uvoz u 1991. godini će iznositi 0,4 a izvoz 0,5 miliona m³.

2.3.4. Celulozno drvo

Najveći potrošač celuloznog drveta je industrija celuloze i papira. Posle nekoliko godina rasta potrošnje i proizvodnje celuloze i papira i paralelnog rasta cena, došlo je do slabljenja u 1990. godini. Mnoge fabrike morale su da obustave proizvodnju za nekoliko nedelja. Zbog toga je došlo do gomilanja otpadaka na pilanama, pa su i neke od njih morale da smanje proizvodnju jer nisu imale mesta za odlaganje otpadaka.

U toku godine cene celuloze nalazile su se pod pritiskom. Doduše, zvanične cene u toku III. kvartala nisu menjane, odnosno ostale su na 840 dolara ili 1400 DEM, CIF, za dugovlaknastu beljenu sulfatnu celulozu, ali su bile niže zbog davanja raznih rabata i drugih pogodnosti.

U toku IV. kvartala malo je ugovora zaključeno na dug rok isporuke, a cene su menjane gotovo dnevno. Upravo one su se kretale između 810 i 830 dolara za tonu, ali bilo je kanadskih prodaja i po 800 dolara. Erozija kursa dolara još u toku leta naterala je Skandinavce da svoje cene snize na 1310 DEM za tonu, CIF. Pred kraj jula cene brezove celuloze snižene su na 100 DEM za tonu, a u junu su još iznosile 1250 DEM za tonu. Krajem jula cene eukaliptusove celuloze iznosile su 530—540 Ecu za tonu.

Izvozne cene celuloze iz južne borovine u SAD (beljene sulfatne) pale su na 650—670 USD za tonu, a kratkovlaknaste iz mešanih lišćara 620—640 USD.

Potražnja u oktobru je bila nešto porasla, ali su potrošači disponirali vrlo oprezno. Ni u toku IV. kvartala cene nisu bile stabilizovane i pale su ispod 800 dolara za tonu, za beljenu dugovlaknastu sulfatnu celulozu. Bilo je prodaja i po 760 USD. Cene eukaliptusove celuloze stabilizovane su na 500 Ecu za tonu, CIF.

Zbog pada potrošnje celuloznog drveta ponuda je bila veća od potražnje. Upravo potrošnja u Evropi je bila manja za 1,2% nego u 1989. godini i iznosila je 18,3 miliona m³. Očekuje se da će potrošnja u 1991. godini blago porasti (za 0,7%) i da će iznositi 18,4 miliona m³. U ukupnoj potrošnji u 1991. godini učestvovali su četinarari sa 48,1%, lišćari sa 25,7%, a otpaci i iverje sa 26,1%.

I potrošnja SAD-a u 1990. godini bila je manja od potrošnje u 1989. godini. Očekuje se da će u 1991. godini porasti za oko 380.000 m³ i da će iznositi 22,7 miliona m³. U 1990. godini na četinare je otpadalo 37,4%, lišćare 25,1% i otpatke 37,5%.

Proizvodnja u 1990. godini ostala je stabilna. U 1991. godini se očekuje pad, naročito celuloznog drveta lišćara u Finskoj i Francuskoj. Porašće proizvodnja iverja i otpadaka, naročito u Francuskoj, Nemačkoj i Velikoj Britaniji.

U uslovima slabljenja potražnje međunarodna trgovina celuloznim drvatom u 1990. godini bila je u padu. Nešto slabiji pad se očekuje u 1991. godini. Evropski uvoz u 1990. godini biće za 5 miliona m³ manji od uvoza u 1989. godini. Od toga je preko 3 miliona m³ otpadalo na Švedsku. Očekuje se da će evropski izvoz celuloznog drveta u 1990. godini pasti za 1,2 miliona m³. U 1991. godini i uvoz i izvoz treba da bude za 0,5% manji nego u 1990. godini.

Najveći uvoznici u Evropi u 1991. godini će ostati Finska (5,4) i Švedska (4,1 miliona m³). Jugoslavija se nalazi na četvrtom mestu među evropskim uvoznicima celuloznog drveta četinarara, iza Finske, Švedske i Italije. Zauzima šesto mesto među evropskim uvoznicima celuloznog drveta lišćara. Jugoslovensko mesto u izvozu celuloznog drveta je beznačajno. Najveći evropski izvoznik celuloznog drveta četinarara je Francuska. Ona je i najveći evropski izvoznik celuloznog drveta lišćara (1,9 miliona m³).

Cene celuloznog drveta bile su u padu, naročito pilanskih otpadaka. Prosečne cene u Kanadi su bile u konstantnom padu u 1990. godini paralelno s padom cene celuloze. Ako se prosečne cene u 1990. godini označe s indeksom 100, onda indeks januara 1990. iznosi 129,1, a jula 125,5. Cene su nastavile dalje da padaju. Prosečne cene industrijskog četinarskog drveta u Nemačkoj, fco put, iznosile su polovinom godine, zavisno od klase, 57—70 DEM za prostorni metar.

Početakom 1991. godine treba očekivati slabljenje cene celuloznog drveta.

I pored svih neizvesnosti koje će pratiti svetski ekonomski razvoj u 1991. godini, tržište drveta i u 1991. godini će ostati stabilno ako uvoznici i izvoznici budu oprezni i ne izazovu debalans između ponude i potražnje.

LITERATURA

- [1] Oreščanin, Dušan: Međunarodno tržište drveta, celuloze i papira, Drvarski glasnik br. 5/6, 7/8, 9/12/1990.
- [2] Komitet za drvo, Ženeva: Nacionalni izvještaji podneseni na 47. zasjedanju Komiteta za drvo i konačni zaključci sa zasjedanja.